

Programación de Itinerario de Composición

Índice

1. Introducción	4
1.1 Marco Legal	4
1.2 Características do centro	5
1.3 Características do alumnado	6
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	7
2.1 Grao Profesional	7
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	8
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Itinerario de Composición	9
4.1 Grao profesional da materia de Itinerario de Composición	9
4.1.1 Obxectivos	9
4.1.2 Contidos	9
4.1.3 Criterios de avaliación	10
5. Metodoloxía	12
5.1 Principios metodolóxicos	12
5.2 Métodos didácticos	13
6. Atención á diversidade	14
7. Temas transversais	15
7.1 Educación en valores	15
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)	16
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	17
8.1 Actos institucionais	17
8.2 Cursos e clases maxistras	18
8.3 Audicións	18
8.4 Outros	18
9. Secuenciación por cursos	19
9.1 Curso: 6º de grao profesional	19
9.1.1 Obxectivos	19
9.1.2 Contidos	19
9.1.3 Avaliación	20
9.1.4 Medidas de recuperación	21
9.1.5 Recursos didácticos	22
10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	23

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento
24

12. ANEXOS 25

12.1 Probas de acceso 6º de grao profesional 25

1. Introducción

A presente programación didáctica elabórase a partir da seguinte lexislación vixente:

- Lei Orgánica 2/ 2006, de educación
- Decreto 203/ 2007, do 27 de setembro.

Nesta programación didáctica desenvólvense e secuencianse os obxectivos, contidos e criterios de avaliación recollidos no currículo oficial da materia do itinerario de composición que se imparte no 6º curso do Grao Profesional en tódalas especialidades instrumentais.

O alumnado ao cal vai dirixido parte dos coñecementos adquiridos nas materias de Linguaxe musical e Harmonía e busca unha sólida formación de escritura cara aos estudos do grao superior de Composición, Dirección, Musicoloxía, Pedagogía, etc., sen que iso exclúa que poida cursar este itinerario o alumnado que desexe orientarse á interpretación.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realizanse

diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Itinerario de Composición

4.1 Grao profesional da materia de Itinerario de Composición

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

4.1.1 Obxectivos

O ensino do itinerario de composición terá como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- a) Coñecer os principais elementos e procedementos do contrapunto rigoroso e do contrapunto libre, e comprender a evolución das regras históricas (contrapunto severo), así como a súa relación cos estilos e coas épocas.
- b) Utilizar os principais elementos e procedementos estudados do contrapunto rigoroso e do contrapunto libre.
- c) Compor pequenas obras a partir dun esquema harmónico dado.
- d) Realizar pequenas obras libres para estimular o desenvolvemento da espontaneidade creativa.
- e) escoitar internamente os elementos e os procedementos estudados, tanto na análise de obras como na realización de exercicios escritos.
- f) Identificar os procedementos aprendidos a través da audición de obras ou de exercicios escritos.
- g) Tocar nun instrumento polifónico a forma esquemática dos procedementos compositivos básicos estudados.
- h) Tocar nun instrumento polifónico os traballos realizados.
- i) Coñecer os instrumentos, as súas posibilidades e a técnica básica.

4.1.2 Contidos

- a) Harmonía e contrapunto.
- b) Contrapunto simple e composto.
- c) Normas xerais harmónicas e melódicas do contrapunto.
- d) Contrapunto rigoroso ou severo e contrapunto libre.
- e) cantus firmus.

- f) Estudo do contrapunto simple ou de especies a dúas, a tres e a catro voces.
- g) contrapunto imitativo: a imitación directa, por movemento contrario, retrógrada, retrógrada contraria e por aumento e diminución.
- h) canon: canon duplo á oitava, canon aberto e pechado, finito e infinito.
- i) Práctica do contrapunto simple ou de especies a dúas, a tres e a catro voces nas combinacións clásicas.
- j) Práctica da imitación transformativa, rigorosa e libre, por movemento contrario, retrógrado, retrógrado contrario e por aumento e diminución.
- k) Práctica do contrapunto libre.
- l) Práctica do canon a dúas voces á oitava.
- m) Coñecemento do coral a capella no estilo de J. S. Bach.
- n) Composición de pequenas obras a partir de esquemas harmónicos dados.
- o) Composición de pequenas obras libres que empreguen texturas e formas breves.
- p) Coñecemento dos instrumentos da orquestra, a súa técnica e os seus recursos. Estudo analítico e instrumental dos elementos e dos procedementos aprendidos que conduza á súa interiorización.
- q) Práctica das notas extranas. Apoiaturas, retardos, notas de paso, floreos, anticipacións e escapadas. As notas extranas sucesivas e simultáneas.
- r) Práctica da harmonía do Romanticismo. Acordes alterados, as resolucións irregulares harmonías sobre pedais, modulación e enlaces harmónicos románticos.

4.1.3 Criterios de avaliación

- a) Realizar exercicios de contrapunto simple ou de especies a dúas, a tres e a catro voces nas combinacións clásicas. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade do alumnado para crear liñas melódicas interesantes e equilibradas, así como a destreza na súa superposición, que permitirá abordar a realización de obras en que se presenten, ademais, problemas formais.
- b) Realizar imitacións utilizando as técnicas de imitación transformativa: movemento contrario, retrógrado, retrógrado contrario, aumento e diminución. Este criterio pretende avaliar a asimilación por parte do alumnado das técnicas de imitación transformativa e o seu funcionamento, así como a habilidade para obter o máximo partido da súa utilización.

- c) Realizar canons por movemento directo a dúas voces á oitava. Este criterio de avaliación trata de valorar a capacidade do alumnado para crear liñas melódicas interesantes cuxo funcionamento canónico sexa equilibrado harmonicamente e contrapuntisticamente, e orixine unha forma global coherente e proporcionada.
- d) Analizar corais a capella no estilo de J. S. Bach. Este criterio avalía a capacidade do alumnado para recoñecer os elementos e os procedementos utilizados nas obras ou nos fragmentos propios deste xénero no estilo de J. S. Bach.
- e) Escribir breves pezas a partir dun esquema harmónico dado. Preténdese verificar a capacidade creativa do alumnado no emprego e na combinación dos contidos estudados, así como a súa achega persoal aos traballos realizados.
- f) Realizar e compoñer pequenos traballos e obras libres. Con este criterio valórase a capacidade para, a partir das suxestións que esperte no alumnado o contacto analítico e práctico cos procedementos compositivos das distintas épocas, compor pequenas obras libres en que poida desenvolver a súa espontaneidade creativa. Igualmente poderase avaliar a capacidade para extraer consecuencias dos materiais escollidos e resolver os problemas que poida presentar o seu tratamento.
- g) Utilizar instrumentos na composición de exercicios ou pequenas obras. Preténdese comprobar o grao de coñecemento dos instrumentos que posúe o alumnado, así como a idoneidade de elección das posibilidades e dos recursos utilizados.
- h) Tocar nun instrumento polifónico os traballos realizados. A través deste criterio trátase de comprobar se o alumnado é capaz de empregar un instrumento polifónico como medio de aprendizaxe para constatar sonoramente o escrito e interiorizar o efecto que producen as sucesións harmónicas e os procedementos realizados.
- i) Identificar auditivamente erros en exercicios preparados con esta finalidade, e propor solucións. Con este criterio preténdese avaliar a habilidade do alumnado para detectar por medio da audición os defectos de realización ou estilo que poidan aparecer nun fragmento de música, así como a súa capacidade para propor alternativas adecuadas.
- j) Identificar, mediante a análise, erros en exercicios preparados con esta finalidade, e propor solucións. Este criterio permite valorar a habilidade do alumnado para detectar por medio da análise os defectos que poidan aparecer nun fragmento de música, así como a súa capacidade para propor solucións adecuadas.

5. Metodoloxía

A materia de Itinerario de Composición se imparte en clases colectivas, por elo a maior parte dos coñecementos se transmitirán segundo o modelo de clase maxistral. A pesar diso, ou mellor, precisamente por iso, deberá haber espazos onde o profesor poida ter uns minutos individualmente con cada un dos alumnos para un mellor seguemento e para garantir un mellor aprendizaxe.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** Moitos dos contidos da materia teñen un carácter procedimental, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoa vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno ou alumna aprenderá a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo, aportando a súa visión individual cando forme parte dun grupo.
- **Creatividade:** Aínda que a musicoloxía sexa unha disciplina que forma parte das ciencias sociais calquera actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que as nosas alumnas non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** Mesmo se a materia ten unha disposición grupal será preciso ter en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** As diferentes actividades grupais realizadas na aula fomentarán en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.
- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos e alumnas que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todas elas aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de itinerario de musicoloxía teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos obxectivos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses do alumnado, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumna.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar ás alumnas na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada unha e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con diversidade a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través da reflexión sobre a ubicuidade da música na nosa sociedade, a concienciación sobre a contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da conciencia de que a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, xogarán un papel fundamental as referencias ás producións da musicoloxía feminista, e as diferentes visións plantexadas por esta.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir da concepción da música como un fenómeno social multicultural e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia na elaboración dun traballo musicolóxico como por exemplo: as convencións de redacción, organización, citación, etc, así como a reflexión sobre o traballo en equipo. Todas estas normas estarían referidas ás compañeiras, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Na materia de Itinerario de Composición empregaremos as TIC de diversos xeitos:

- Utilizando software de edición, tanto de son como de partituras, que permitan ó alumnado escoitar o que escribe.
- Mediante o emprego de materiais audiovisuais.
- Dando a coñecer ó alumnado as diferentes ferramentas existentes no mercado e relacionadas coa materia.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de Itinerario de Musicoloxía terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Composición, agás aquelas que formen parte do proceso de avaliación.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do alumnado de Itinerario de musicoloxías, mediante conferencias ou presentacións didácticas serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Composición teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e sería incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Pola propia natureza da materia de Itinerario de Composición, a organización de audicións non entra dentro da dinámica habitual. O que si se tentará é estrear, en colaboración con outros departamentos, algúns dos traballos realizados polo alumnado durante o curso. Asimesmo se animará ó alumnado a participar en concursos de composición tanto internos como externos ó centro.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Composición pode axudar dalgún xeito.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Itinerario de Composición no único curso de grao profesional no que se imparte.

9.1 Curso: 6º de grao profesional

9.1.1 Obxectivos

- Coñecer os principais elementos e procedementos do contrapunto rigoroso e do contrapunto libre, e comprender a evolución das regras históricas, así como a súa relación cos estilos e as épocas.
- Utilizar os principais elementos estudados de contrapunto rigoroso e do contrapunto libre.
- Compoñer pequenas obras a partir de un esquema harmónico dado.
- Realizar pequenas obras libres para estimular o desenvolvemento da espontaneidade creativa.
- escoitar internamente os elementos e os procedementos estudados, tanto na análise de obras coma na realización de exercicios escritos.
- Identificar os procedementos aprendidos a través da audición de obras ou de exercicios escritos.
- Tocar nun instrumento polifónico de forma esquemática os procedementos compositivos básicos estudados.
- Tocar nun instrumento polifónico os traballos realizados
- Coñecer os instrumentos, as súas posibilidades e a técnica básica.

9.1.2 Contidos

- Contrapunto e harmonía.
- Contrapunto simple:
 - “Cantus firmus”.
 - Normas xerais harmónicas e melódicas do contrapunto severo.
- Contrapunto a dúas partes: 1ª, 2ª, 3ª, 4ª e 5ª especies.
- Contrapunto a tres partes: 1ª, 2ª, 3ª, 4ª e 5ª especies.
- Contrapunto a catro partes: 1ª, 2ª, 3ª, 4ª e 5ª especies.
- Mestura de especies.
- Estudo da imitación.

- Estudo do canon á oitava a dúas voces.
- Coñecemento do coral figurado “a capella” segundo o estilo de J. S. Bach.
- Estudo dos elementos e procedementos necesarios para a composición de pequenas pezas mediante un esquema harmónico dado ou ben de pezas libres mediante a textura de melodía acompañada e formas breves.
- Coñecemento dos instrumentos da orquestra, a súa técnica e os seus recursos.
- As notas estranas. Apoiaturas, retardos, notas de paso, floreos, anticipacións e escapadas. As notas estranas sucesivas e simultáneas.
- A harmonía do Romanticismo. Acordes alterados, as resolucións irregulares sobre pedais, modulación e enlaces harmónicos románticos.

9.1.3 **Avaliación**

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor ou profesora en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 **Criterios de avaliación**

- Demostrar o dominio do alumno no referente á práctica do contrapunto simple a dúas, tres e catro voces, no referente a crear liñas melódicas interesantes e equilibradas, así como a destreza na superposición das mesmas.
- Comprobar que o alumno é capaz de empregar un instrumento polifónico para constatar sonoramente o escrito.
- Identificar auditivamente e mediante a análise, diversos erros en exercicios preparados con esta finalidade e propoñer solucións.

- Realizar cánones por movemento directo a dúas voces e á oitava demostrando a capacidade do alumno para crear liñas melódicas interesantes que sexan equilibradas harmónica e contrapuntísticamente.
- Analizar corais “a capella” ao estilo de J. S. Bach.
- Compoñer breves pezas a partir dun esquema harmónico dado.
- Compoñer pequenas obras libres que empreguen textura de melodía acompañada e formas breves.
- Empregar instrumentos na composición de exercicios ou pequenas pezas.

9.1.3.2 **Mínimos esixibles**

- Dominio do contrapunto simple a dúas tres e catro partes.
- Coñecemento e dominio do canon á 8ª a dúas voces.
- Interpretación nun instrumento polifónico dos traballos realizados.
- Dominio da realización a catro voces nos que se empreguen notas estranas e distintos recursos harmónicos do Romanticismo.

9.1.3.3 **Procedementos e ferramentas de avaliación**

Observación sistemática, diaria e individual do alumno. O diario de clase coma rexistro da información da evolución do alumno. Rexistro (arquivo) dos traballos realizados ao longo do trimestre polo alumno e os exames.

9.1.3.4 **Criterios de cualificación**

- A participación activa na clase suporá o 10 % da nota.
- A realización dos traballos de casa suporá o 60 % da nota.
- A nota dos diferentes exames suporá o 30 % da nota final.

9.1.4 **Medidas de recuperación**

Estas medidas serán necesarias no caso de que o alumnado non acade os obxectivos mínimos esixibles.

9.1.4.1 **Probas extraordinarias**

A proba a realizar na convocatoria extraordinaria destinada ao alumnado que non superara a materia na convocatoria ordinaria, baseada nos contidos da materia, consistirá:

- Nun exercicio/os de contrapunto sobre os contidos do curso correspondente.

- Ademais, o alumno presentará unha pequena composición a partir das indicacións do profesor, de acordo coa programación do curso.

9.1.5 Recursos didácticos

- Pizarra e papel pautados.
- Piano.
- Equipo de música.
- Partituras para a análise.
- Ordenador e software informático relacionado coa materia.

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Composición para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso 6º de grao profesional

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro dispoñible na páxina web do centro.